

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.976; 343.545

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-2-62-66>

Варава Дмитро Віталійович

(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8792-6919>

Коссе Валерій Валерійович

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6576-0620>

ВТЯГНЕННЯ НАРКОЗАЛЕЖНИХ ОСІБ У ЗАЙНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ: ВІКТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядається проблема втягнення осіб, які мають наркотичну залежність у зайняття проституцією. Доводиться, що наркоманія пов'язана з економічною нестабільністю. Автором надається стисла характеристика таких жертв та визначаються основні напрями запобігання їх віктимній поведінці. Вказано, що насамперед віктимологічне запобігання наркотизації має бути спрямоване стосовно неповнолітніх осіб, які завдяки несформованій системі цінностей та гнучкій психіці здатні піддаватись не тільки негативному, а і позитивному впливу.

Ключові слова: втягнення, проституція, наркотична залежність, віктимологічне запобігання, жертва.

Постановка проблеми. На сьогодні втягнення особи у зайняття проституцією є досить поширеним кримінальним правопорушенням, що пояснюється низкою об'єктивних та суб'єктивних факторів, чільне місце серед яких посідає загальна моральна та психологічна деградація населення. Остання, своєю чергою, пояснюється незадовільною політико-економічною та соціальною ситуацією, що створює умови, в яких не всі громадяни можуть «вижити» правомірним способом. Особливу увагу слід звернути і на випадки алкоголізації та наркотизації суспільства, які закладають підґрунтя для його віктимізації та спрощують процес потрапляння у суспільно небезпечні ситуації, у тому числі втягнення у зайняття проституцією. Отже, з огляду на вказане пропонуємо зупинитись на цьому питанні більш детально.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема втягнення осіб у зайняття проституцією та наркоманією як фонових явищ кримінально-протиправної діяльності неодноразово розглядалась у працях О.В. Білошкурського, В.Л. Грохольського, А.О. Джужи, О.М. Джужи, А.М. Кротюка, В.О. Михайлова, А.М. Орлеана та ін., однак окремі питання залишилися неповною мірою вирішеними.

Метою статті є розгляд механізму втягнення осіб, які мають наркотичну залежність у зайняття проституцією, а також встановлення особливостей віктимологічного запобігання таким діям.

Виклад основного матеріалу. Отже, цілком справедливим у плані розкриття сутності детермінації розглядуваних правопорушень на макрорівні є зауваження

Т.А. Шевчук стосовно соціально-економічних і морально-ідеологічних чинників, що призводять до сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією. До соціально-економічних чинників доцільно віднести, зокрема: низький рівень життя населення; різке розшарування суспільства на багатих і бідних; складнощі в отриманні професійної освіти та відсутність перспектив працевлаштування; низькі соціальні виплати, а також небажання займатися некваліфікованою або низькооплачуваною працею; підвищення конкуренції із боку чоловіків щодо жінок у плані трудової зайнятості; зростання кількості безпритульних [1, с. 241]. Серед морально-ідеологічних чинників помітне місце в детермінації зазначених правопорушень посідають такі як: деморалізація суспільства загалом та окремих осіб; пропаганда культу насильства та жорстокості; зневага до встановлених у суспільстві норм і правил поведінки; поширення попиту на продукцію порнографічного характеру; попит на надання послуг сексуального характеру; недоліки у виховній роботі серед молоді щодо статевого виховання; зростання безпритульності та маргіналізації населення; сучасна міграція населення; високий рівень латентності сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією; роль засобів масової інформації в популяризації надання сексуальних послуг та вигоди від цього заняття [1, с. 241]. Загальна деморалізація суспільства закладається в основу його наркотизації. Наркоманія напряму пов'язана з економічною нестабільністю, загостреннями політичних конфліктів, воєнними умовами тощо. Аналогічне зростання наркозлочинності можна відзначити і у зв'язку із несприятливими умовами виховання, життєвими труднощами, незадовільною атмосферою в родині, відносинах з друзями, проблемами на роботі тощо. Таким чином, основним мотивуючим фактором є екстремальні умови життя, які є індивідуальними для кожної людини. Для осіб, схильних до вживання наркотиків, каталізатором може стати навіть демонстрація такого способу життя у засобах масової інформації.

Вчені вказують, що згодом ці негативні процеси, на жаль, лише заглиблюватимуться в нашому суспільстві. Базисом задовільного рівня життя окремої пересічної людини є стан економіки країни. В умовах безпрецедентного розшарування українського суспільства більша частина населення не в змозі задовольнити навіть елементарних матеріальних потреб. Болючою проблемою сучасного українського суспільства є проблема безробіття та низької оплати праці. Тривала економічна криза згубно позначається на зайнятості в країні [2, с. 20]. Наслідком безробіття є міграція населення. Тому особливо слід відзначити таку детермінанту правопорушень, як сучасна міграція населення. Залишається традиційним такий вид міграції, як зовнішня сексуальна міграція. Великі міста України останніми роками стають центрами сексуального туризму: все більше іноземців щороку прибувають до України з метою отримання у тому числі і сексуальних послуг. До цього слід додати й маятникову внутрішню міграцію в пошуках заробітків до великих населених пунктів як з боку організаторів протиправного надання сексуальних послуг, так і з боку осіб, що ці послуги надають. Подібна міграція, викликана бажанням задовольнити сексуальні потреби та бажанням заробити на експлуатації сексуальної сфери, безумовно, є вагомою криміногенною детермінантою. Разом із тим останнім часом в Україні з'явився новий різновид міграції – міграція внутрішньо переміщених осіб унаслідок воєнних подій

в Україні. Це не могло не відбитися на кримінальній обстановці на підконтрольних українській владі територіях. В умовах відсутності придатного житла, будь-якої роботи, а отже, й достатніх засобів існування, поведінка таких осіб загрожує кримінальними ексцесами. Уже зараз цей різновид міграції та його причини й наслідки потребують ретельного кримінологічного аналізу, адже в будь-якому разі ми стикнулися з ще одним новим для України явищем, що згодом заявить про себе вголос [3, с. 299]. Ми не можемо заперечувати тісний взаємозв'язок сексуальної міграції та наркозлочинності, однак дуже частими є випадки втягнення осіб у зайняття проституцією шляхом використання їх уразливого стану, що зумовлено вживанням наркотичних речовин. Варто зауважити, що вивчення державної статистики дозволило нам підсумувати, що безпосередньо суб'єкти кримінального правопорушення, передбаченого ст. 303 КК України, дуже рідко вживали заборонені речовини, а лише використовували їх для реалізації кримінально протиправного умислу. Втягнення у зайняття проституцією наркозалежних осіб може вчинятися також шляхом заздалегідь неправдивої обіцянки винагороди за такі дії або шантажу, зміст якого, наприклад, може полягати у погрозі викрити залежність такої особи або її кримінально протиправну діяльність у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

У цьому контексті заслугоує на увагу думка В.І. Шакуна, який вказує, що особливе занепокоєння викликають процеси деформації правової свідомості, як індивідуальної, так і групової та суспільної, а так само недоліки правового виховання молоді [4, с. 67]. Усе це виявляється живильним ґрунтом розквіту корупції. Наголосимо ще раз, що не обходить стороною цю проблему й можливість безкарного вчинення злочинів проти моральних засад суспільства. Адже заняття таким протиправним бізнесом нерідко перебуває в прямій залежності від ступеня поширеності в тому чи іншому регіоні корупційних практик [5, с. 11]. Отже, виходячи із вказаного, можна виділити **основні детермінанти віктимізації наркозалежних осіб із їх наступним втягненням у зайняття проституцією**: 1) незадовільний рівень матеріального забезпечення жертви, зумовлений нестабільним економічним та соціальним станом захищеності населення та її власними потребами; 2) уразливий стан, спричинений вживанням наркотичних засобів, який виключає можливість сприймати протиправні дії стосовно себе; 3) схильність до реагування на шантаж та/або обман через загострене сприйняття потенційних наслідків відмови від зайняття проституцією; 4) емоційна лабільність, яка стає причиною загострення конфліктів із наступним втягненням у зайняття проституцією.

Типологія наркозалежних жертв втягнення у зайняття проституцією є такою: 1) **активно-агресивні жертви** – особи, які характеризуються провокативною передкримінальною поведінкою; 2) **квазіжертви** – особи, які були втягнуті у зайняття проституцією із заздалегідь неправдивою обіцянкою винагороди; 3) **пасивні жертви** – особи, які були втягнені у зайняття проституцією шляхом шантажу та насильства, якому вони не протистояли; 4) **жертва-заручник безпорадного/уразливого стану** – особи, які внаслідок безпорадного/уразливого стану (у т.ч. внаслідок наркотичного сп'яніння) не могли усвідомлювати характер вчинюваних дій як стосовно себе, так і власних вчинків. У цьому контексті актуальним питанням є створення сучасного підходу до змісту

рівнів віктимологічного запобігання, основними з яких є загальносоціальне та спеціально-віктимологічне.

Отже, що стосується загальносоціального віктимологічного запобігання, варто відзначити, що цей запобіжний напрям є невід'ємною складовою частиною загальносоціального запобігання злочинності, яке спрямоване насамперед на вирішення економічних і соціальних завдань подальшого позитивного розвитку та вдосконалення суспільних відносин, зменшення соціальних суперечностей і конфліктів, криміногенного протистояння різних верств населення, рівнів безробіття, бідності, люмпенізації, спокусливості, необережності, створення нормального для цивілізованого суспільства правопорядку і стандартів життя, одержання достатніх легальних прибутків населення, впровадження високих моральних цінностей, особисту безпеку громадян, захист їхніх прав і свобод тощо. Вирішення цих завдань у масштабах держави безпосередньо й опосередковано сприятиме уповільненню темпу процесу віктимізації і зменшенню стану віктимності людей. Саме на зниження віктимного потенціалу суспільства, виявлення і обмеження дії детермінант масової віктимізації, на подолання страху стати жертвою від злочинності і націлений запобіжний вплив загальносоціального віктимологічного запобігання злочинності [6, с. 164]. Отже, сутність загальносоціального запобігання полягає у створенні сукупності заходів та засобів, які глобально вирішують проблему віктимізації та криміналізації суспільства. Що стосується боротьби із наркоманією, варто зауважити, що нині основним способом боротьби із цим проявом є підвищення рівня життя суспільства шляхом створення нових робочих місць, залучення молоді до зайняття спортом та громадської діяльності. Будь-яка залежність здебільшого є наслідком надлишку вільного часу, який занурює людину у маргінальне середовище із поступовою її дезорієнтацією. Розвиток однієї девіації неминуче тягне за собою іншу, яка полягає у віктимізації та/або криміналізації. Уразливим станом особи із наркозалежністю дуже легко користуватись, особливо керувати за допомоги обіцянок, погроз, насильства чи шантажу. Отже, одним зі способів запобігання втягненню особи у зайняття проституцією є боротьба із наркозалежністю, яка має проводитись на всіх рівнях, у тому числі на загальносоціальному.

Вчені вказують, що під час опитування пересічних громадян було встановлено, що найефективнішими загальносоціальними заходами, що можуть бути спрямовані на зниження кількості осіб, які вживають наркотичні засоби, є такі як: 1) підвищення рівня правової освіти населення та правового виховання молоді шляхом запровадження сучасних форм і методів профілактики, розроблення інформаційно-пропагандистських та культурно-виховних програм, спецкурсів, підготовки і видання підручників з питань запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів; 2) удосконалення нормативно-правової бази з питань запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів; 3) підвищення рівня фахової підготовки посадових осіб, уповноважених здійснювати запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів (проведення відповідних семінарів, курсів підвищення кваліфікації, тощо); 4) забезпечення своєчасного виявлення неблагополучних сімей, їх облік і систематична перевірка умов утримання та виховання в них неповнолітніх, надання таким

сім'ям адресної допомоги... [7]. Отже, в цьому контексті ми можемо погодитись із вченими та зі свого боку зазначити, що насамперед віктимологічне запобігання наркотизації має бути спрямоване стосовно неповнолітніх осіб. Останні, своєю чергою, завдяки несформованій системі цінностей та гнучкій психіці здатні піддаватись не тільки негативному, а і позитивному впливу. Варто звернути увагу на те, що жертвами втягнення у зайняття проституцією часто також стають неповнолітні дівчата, які не усвідомлюють сутність, зміст та кінцеву мету своїх дій; 5) здійснення заходів щодо забезпечення зайнятості підлітків, юнаків та дівчат, які не мають постійних доходів і джерел для існування, збереження наявної мережі державних і громадських інститутів надання соціальної підтримки неповнолітнім, організації їхнього дозвілля і відпочинку, а також утворення з цією метою центрів соціальної служби для молоді, бюро і центрів надання учням та студентам послуг у працевлаштуванні для роботи у вільний від навчання час і під час канікул; 6) запобігання негативним проявам серед неповнолітніх, у тому числі пияцтву, наркоманії, дитячій бездоглядності й безпритульності, забезпечення виявлення дітей, які жебракують, вчиняють правопорушення або стали жертвами злочинної діяльності дорослих; 7) сприяння створенню необхідних умов для проживання та виховання дітей у сім'ї, які б виключали несприятливе побутове оточення, негативний вплив антигромадських елементів, забезпечували притягнення до відповідальності батьків за неналежне виховання, навчання та розвиток дитини; 8) ужиття заходів щодо підвищення ефективності діяльності служб у справах неповнолітніх та кримінальної міліції у справах неповнолітніх. Важливою є участь підрозділів ОВС у загальносоціальних заходах, що є складником системи ідеологічної та виховної роботи, яку спільно з громадськістю та ОВС здійснюють державні органи [7]. В цьому контексті ролі правоохоронних органів має приділятися особлива увага з огляду на те, що своєчасна превенція, яка полягає у виявленні осіб, схильних до вживання наркотичних засобів та речовин, дає можливість змістити акценти на іншу діяльність, яка може бути суспільно корисною. Громадськість на сьогодні також може сприяти підвищенню рівня моральності населення.

Спеціально-віктимологічне запобігання злочинів – це специфічна складова частина спеціально-кримінологічного запобігання злочинності, яка являє собою підсистему заходів, спрямованих на випередження появи, обмеження, усунення, відвернення та припинення впливу тих явищ і процесів, які безпосередньо віктимізують людину, роблять її уразливою, віктимною для певних видів злочинів, а також на підвищення цінностей від злочинних посягань. Спеціально-віктимологічним запобіганням злочинів охоплюються заходи віктимологічної профілактики, віктимологічного відвернення і припинення віктимізації і віктимності. Віктимологічна профілактика у практичному плані мислиться як завдання держави і відповідних суб'єктів запобігання злочинності завчасно випередити процес кримінальної (не будь-якої) віктимізації людей і віктимності шляхом впливу на ті негативні явища й процеси, які можуть відбутися чи вже відбуваються у безпосередньому людському середовищі. Залежно від того, на які явища й процеси (об'єкти) спрямовані профілактичні віктимологічні заходи (на ті, що можуть віктимізувати людей і бути використані злочинцями), виділяються такі їх види: заходи випередження формування групової чи масової віктимізації, заходи обмеження віктимізації

і віктимності; заходи захисту і безпеки громадян [6, с. 165]. В контексті нашого дослідження важливою є сукупність указаних видів, оскільки складний механізм втягнення у зайняття проституцією наркозалежних осіб вимагає створення певного запобіжного алгоритму, який повинен передбачати як заходи, спрямовані на утримання громадян від вживання наркотиків, так і на їх своєчасне лікування та девіктимізацію з метою утримання від наступної (потенційної) кримінально протиправної поведінки (у т.ч. втягнення у зайняття проституцією). Спеціально-віктимологічним запобіганням можуть бути застосовані такі заходи, як: 1) виховна робота у закладах середньої освіти та роз'яснення учням причин недопустимості вживання наркотичних засобів; 2) виховна робота із батьками щодо шкоди наркотиків та їх негативного впливу на поведінку осіб; 3) удосконалення якості роботи правоохоронних органів у частині запобігання організованій кримінально протиправній діяльності, а також суспільно небезпечним діянням, пов'язаним із наркозлочинністю та кримінальним правопорушенням проти моральності; 4) створення спеціальних антивіктимних програм та програм соціального відновлення для осіб, які мають наркотичну залежність, а також для жертв втягнення у зайняття проституцією.

Підсумовуючи зазначене, слід відзначити, що спеціально-кримінологічне запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів у великому місті передбачає широкий комплекс різноманітних за характером заходів, безпосередньо спрямованих на ліквідацію протиправної поведінки осіб, які вчиняють злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів. Об'єктами профілактичного впливу є криміногенні вчинки, що детермінують формування особи злочинців, ситуації,

які зумовлюють правопорушення, полегшують їх вчинення. Таке запобігання здійснюється на різних рівнях (у межах усієї країни, міста, району, населеного пункту) широким колом суб'єктів профілактичної діяльності [8]. Тому нині пріоритетними напрямками запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів для України є: профілактика такої злочинності за участю всіх зацікавлених органів державної влади, місцевого самоврядування й громадських організацій; удосконалення законодавчого регулювання та нормативної бази; розроблення наукового підґрунтя й упровадження новітніх технологій у сфері запобігання корисливим насильницьким злочинам, що вчиняють етнічні організовані злочинні групи; ефективне використання можливостей міжнародного співробітництва [9, с. 195]. Ми не можемо не звернути увагу на цінність індивідуальної роботи з особами, які мають наркотичну залежність, а також із жертвами втягнення у зайняття проституцією, оскільки така робота спрямована на конкретизацію детермінації кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та втягнення у зайняття проституцією, а також обрання способів реагування залежно від особливостей особи жертви.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що наркотична залежність є однією з основних детермінантів віктимізації осіб із наступним втягненням їх у зайняття проституцією. Стратегії запобігання втягнення у зайняття проституцією повинні включати у себе сприяння лікуванню наркозалежних осіб, побудову алгоритму їх повернення до нормального життя, що дасть можливість уникнути остаточної деградації та розвитку кримінально протиправних девіацій.

Список використаних джерел

1. Шевчук Т.А. Кримінологічна характеристика сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією. *Право і безпека*. 2011. № 2. С. 240–245.
2. Соціальний звіт за 2015 рік. Київ : Департамент стратегічного планування та аналізу Мін-ва соц. політики України, 2016. 60 с.
3. Батиргареева В.С. До аналізу криміногенної ситуації в Україні: у світлі подій останніх років. *Правова реформа у сучасних умовах: досягнення і перспективи* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, Нац. авіац. ун-т, 26 лютого 2016 р.). Т. 1. Тернопіль : Вектор, 2016. С. 297–300.
4. Шакун В.І. Кримінологічна доктрина у правовій системі України. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовт. 2013 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2015. С. 64–70.
5. Машлякевич Д.С., Литвинов О.М. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні : монографія / за заг. ред. О.М. Литвинова. Харків : ТОВ «В деле», 2016. 260 с.
6. Віктимологія : навчальний посібник / В.В. Голина, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В.В. Голіни і Б.М. Головікіна. Харків : Право, 2017. 308 с.
7. Кротюк А. Загальносоціальні заходи запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів у великому місті. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/42.pdf>.
8. Дьордай В.І. Кримінологічна характеристика та запобігання органами внутрішніх справ згвалтувань, що вчиняються неповнолітніми. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/880>.
9. Севрук В.Г., Павленко О.С. Заходи протидії транснаціональному наркобізнесу, що вчиняється представниками окремих етнічних груп. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ України*. 2015. № 2(10). С. 193–205.

References

1. Shevchuk, T.A. (2011). Kryminolohichna kharakterystyka sutenerstva abo vtiahnennia osoby v zaniattia prostytutsiieiu [Criminological characteristics of pimping or involving a person in prostitution]. *Pravo i bezpeka*. № 2. S. 240–245 [in Ukrainian].
2. Sotsialnyi zvit za 2015 rik [Social report for 2015]. Kyiv: Departament stratehichnoho planuvannia ta analizu Min-va sots. polityky Ukrainy, 2016. 60 s. [in Ukrainian].
3. Batoryhareieva, V.S. (2016). Do analizu kryminohennoi sytuatsii v Ukraini: u svitli podii ostannikh rokiv [To the analysis of the criminogenic situation in Ukraine: in the light of the events of recent years]. *Pravova reforma v suchasnykh umovakh: dosiahnennia i perspektivy*: materialy VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, Nats. aviats. un-t, 26 liutoho 2016 r.). T. 1. Ternopil: Vektor. S. 297–300 [in Ukrainian].

4. Shakun, V.I. (2015). Kryminolohichna doktryna u pravovii systemi Ukrainy [Criminological doctrine in the legal system of Ukraine]. *Aktualni problemy kryminalnoi vidpovidalnosti: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, 10–11 zhovt. 2013 r. / redkol.: V.Ia. Tatsii (holov. red.), V.I. Borysov (zast. holov. red.) ta in. Kharkiv: Pravo. S. 64–70 [in Ukrainian].
5. Mashliakevych, D.S., Lytvynov, O.M. (2016). Stratehii zapobihannia i protydii koruptsii v Ukraini [Strategies for preventing and countering corruption in Ukraine]: monohrafiia / za zah. red. O.M. Lytvynova. Kharkiv: TOV «V dele», 2016. 260 s. [in Ukrainian].
6. Viktymolohiia [Victimology]: navchalnyi posibnyk / V.V. Holina, B.M. Holovkin, M.Yu. Valuiska ta in.; za red. V.V. Holiny i B.M. Holovkina. Kharkiv: Pravo, 2017. 308 s. [in Ukrainian].
7. Krotiuk, A. (2021). Zahalnosotsialni zakhody zapobihannia zlochynam u sferi nezakonnoho obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rechovyn, yikh analogiv i prekursoriv u velykomu misti [General social measures to prevent crimes in the field of illegal circulation of narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues and precursors in a big city]. Retrieved from: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/42.pdf> [in Ukrainian].
8. Dordai, V.I. (2015). Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia orhanamy vnutrishnikh sprav zghvaltovan, shcho vchyniaetsia nepovnolitnimy [Criminological characteristics and prevention by internal affairs bodies of rapes committed by minors]. Retrieved from: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/880> [in Ukrainian].
9. Sevruk, V.H., Pavlenko, O.S. (2015). Zakhody protydii transnatsionalnomu narkobiznesu, shcho vchyniaetsia predstavnykamy okremykh etnichnykh hrup [Countermeasures against transnational drug trafficking committed by representatives of certain ethnic groups]. *Yurydychnyi chasopys Nats. akad. vnutr. sprav Ukrainy*. No. 2(10). S. 193–205 [in Ukrainian].

Varava Dmytro

(National Academy of Internal Affairs, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8792-6919>

Kosse Valeriy

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6576-0620>

INVOLVEMENT OF DRUG ADDICTS IN PROSTITUTION: A VICTIMOLOGICAL ASPECT

The article deals with the problem of involvement of persons with drug addiction in prostitution. The author provides a brief description of such victims and defines the main directions of prevention of their victim behavior. It is indicated that the main determinants of the victimization of drug addicts with their subsequent involvement in prostitution include: 1) unsatisfactory level of material support of the victim, due to the unstable economic and social state of the population's security and its own needs; 2) a vulnerable state caused by the use of narcotic drugs, which excludes the possibility of perceiving illegal actions in relation to oneself; 3) tendency to respond to blackmail and/or deception due to heightened perception of the potential consequences of refusing to engage in prostitution; 4) emotional lability, which becomes the cause of aggravation of conflicts with subsequent involvement in prostitution. It is noted that the role of law enforcement agencies should be given special attention given that timely prevention, which consists in identifying persons prone to the use of narcotic drugs and substances, provides an opportunity to shift the emphasis to other activities that may be socially useful. Society today can also contribute to raising the level of morality of the population. Attention is drawn to the value of individual work with persons who have drug addiction, as well as with victims of involvement in prostitution, since such work should be aimed at specifying the determination of criminal offenses related to the illegal circulation of narcotic drugs and psychotropic substances, as well as their analogues and precursors and involvement in prostitution, as well as the choice of response methods depending on the characteristics of the victim.

Key words: involvement, prostitution, drug addiction, victimological prevention, victim.

Надіслано до редколегії 18.11.2022